

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET KULLANIMINA YÖNELİK
TUTUMLARI İLE SOSYAL UYUM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN
İNCELENMESİ

INVESTIGATING THE RELATIONSHIPS BETWEEN SOCIAL ADAPTATION LEVELS AND
ATTITUDE TOWARDS INTERNET USE OF UNIVERSITY STUDENTS

Elif AYDIN* & Mustafa BAŞ** & Akın ÇELİK**

Özet: *Bu araştırmanın amacı, Üniversite öğrencilerinin internet kullanımına yönelik tutumları ile sosyal uyum düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemektir. Çalışmada ayrıca; günlük internet kullanım süresi, interneti kullanma amacı, anne ve baba eğitim düzeyi, ailenin gelir düzeyi gibi değişkenler ile internet kullanımına yönelik tutumları ve sosyal uyum düzeyleri arasındaki ilişkiler araştırılmıştır. Araştırmaya 2016-2017 Eğitim Öğretim yılında Gümüşhane Üniversitesinde öğrenim gören ve çalışmamıza gönüllü olarak katılan 319 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır.*

Araştırmada veri toplama araçları olarak; araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ve Tavşancıl & Keser (2002)¹ tarafından geliştirilen internet Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği (IKYTÖ ve H. M. Bell ve R. M. Doli tarafından, California Stanford Üniversitesi’nde geliştirilmiş ve ülkemizde Remzi Öncül tarafından Türkçe’ye çevrilmiş ve adapte edilmiş olan (Çağlar, 1981) “Sosyal Uyum Envanteri” uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde istatistiksel yöntem olarak; betimsel istatistikler, bağımsız gruplar için t-Testi ve Tek Yönlü varyans Analizinden yararlanılmış, anlamlılık düzeyi $P < 0.05$ alınmıştır. Araştırma verilerinin analizinde SPSS 21.00 programı kullanılmıştır.

Araştırmanın sonucunda, Üniversite öğrencilerinin internet kullanımına yönelik tutumları ile sosyal uyum düzeylerinin cinsiyet, bölüm, sınıf, internette kalma süreleri ve boş zaman değerlendirme puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Bulgular literatür ışığında tartışılmış ve ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *İnternet Kullanımı, Tutum, Sosyal Uyum.*

Abstract: *The purpose of this study is to investigate the relationships between social adaptation levels, and attitude towards internet use of university students. In addition, the relationships between variables like daily internet use duration, purpose of internet use, education level of parents, income level of family and attitudes towards purpose of internet use and social adaptation levels were investigated. 319 University student who receive education at Gumushane University on 2016-2017 education term participated voluntarily in the study*

Personal Information Form prepared by researcher and Attitude Scale towards Internet Use (ASTIU) developed by Tavşancıl and Kevser (2002) and Social Adaptation Inventory which was developed in California Stanford University by R. M. Doli, H.M. Bell and translated to Turkish by Öncül R, were applied as data collection tools. In the assessment of data descriptive statistics as statistical method and t-test for independent groups and One Way Variance analysis were used and

* Gümüşhane Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/ Gümüşhane

** Karadeniz Teknik Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/ Trabzon

¹ Ezel Tavşancıl-Hafize Keser, İnternet kullanımına yönelik likert tipi bir tutum ölçeğinin geliştirilmesi. Eğitim Bilimleri ve Uygulama, 2002, s.79.

significance level was taken as $p<0.05$. SPSS 21.00 programme was used in analysis of research data.

As a result of the study, there was a statistically significant difference between the attitudes of university students toward internet use scores and leisure time scores, durations on internet, class, department, gender of social adaptation levels. Findings were discussed in consideration of literature and recommendations suggested in accordance with results occurred.

Key Words: Internet use, Attitude, , Social Adaptation.

Not: Bu çalışma: "6-9 Nisan 2017 tarihinde Antalya Hestourex World Health Sport Tourism Congress ve Exhibition" kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuş ve bildiri kitabında özet olarak yayımlanmıştır.

Giriş

Yaşadığımız yüz yılda bilgi ve iletişim teknolojilerinde hızlı gelişmeler yaşanmaktadır. İletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, hayatın her alanında önemli değişimlerin yaşanmasına sebep olmaktadır². Teknoloji çağında, bilgisayar ve internet kullanımı büyük bir hızla artmıştır. Bilgisayar ve internet kullanımının artması toplumda her yaşta ve her düzeyde bireylerin yaşantısını ve çevreyle ilişkisini etkilemektedir³. Özellikle bireyin çevresiyle ve dünya ile kurduğu iletişimin yeni iletişim teknolojileriyle birlikte bireyin ve toplumların sosyalleşme biçimlerinde köklü değişimler meydana gelmektedir⁴.

Bireylerin ait oldukları toplumun ya da toplumun alt gruplarının değerlerini, davranışlarını ve bilgilerini kazanma aşamaları sosyalleşme süreci olarak ifade edilmektedir. Farklı gruplara uygun bir biçimde davranan, onlarla ilişki kuran, arkadaş gruplarına olduğu kadar yetişkinlere de uyum gösteren birey, sosyal açıdan uyumlu bir kişi olarak kabul edilir. Toplumca istenen tutum ve tavırları diğer insanlara yönelten, sosyal yaşama bu tavırlarla katılan kişiler, sosyal bakımdan uyumlu sayılırlar⁵. Genel anlamda uyum, akademik ihtiyaçlara tepki vermek, üniversitedeki diğer öğrenciler, çalışanlar ve yetkililer ile sosyal olarak iletişim halinde olmak, yerleşke aktivitelerine katılmak, psikolojik ve fiziksel sağlığı korumak ve üniversiteye bağlanmak olarak tanımlanmıştır⁶. Sosyal uyum, bireyin diğer kişilerle uyum göstererek bir grubun ya da toplumun içinde yer alması ve kendini diğer kişilere tanıtabilmesidir⁷. Yaşam büyük ölçüde içinde bulunduğumuz koşullara gösterilen bir uyum sürecidir. Uyum iki yönlü bir süreç olup, bir yandan yaşam boyunca devamlı bir değişme ve gelişme içerisinde olan bireyin kendisinde meydana gelen biyolojik, zihinsel, sosyal ve duygusal değişiklikleri kabul ederek, onlara uygun davranış ve tutumlar göstermesini, diğer yandan çevresindeki diğer insanlarla olumlu ilişkiler kurmasını kapsamaktadır. Farklı psikolojik yaklaşım ve disiplinlerce değişik şekillerle ifadelendirilen ve bu haliyle görece bir nitelik taşıyan uyum kavramı genel olarak "bireyin

² Ayşegül Elif Karagülle-Berk Çaycı, Ağ toplumunda sosyalleşme ve yabancılaşma. The Turkish Online Journal of Design Art and Communicator, 2014, s. 1.

³ Suat Altıntaş, Ortaokul Öğrencilerindeki Problemler İle Algılanan Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. 2016, s. 25.

⁴ Ayşegül Elif Karagülle-Berk Çaycı, Ağ toplumunda sosyalleşme ve yabancılaşma. The Turkish Online Journal of Design Art and Communicator, 2014, s. 1.

⁵ Elif Aydın, (2012). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirmeleri İle Sosyal Uyum Ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon. 2012, s. 83.

⁶ Mustafa Şahin-Birol Gülnar, İletişim Korkusu Ve İnternet Kullanımı İlişkisi: Türkiye'deki Üniversite Öğrencileri Arasında Bir Alan Araştırması. Selçuk Üniversitesi, İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, 2016, s. 5.

⁷ Devrim Zerengök, D.(2016). Uluslararası Öğrencilerin; Serbest Zaman Etkinliklerine Aktif Katılımları Yoluyla Sosyal Uyumlarının Analizi: Celal Bayar Üniversitesi Örneği, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa, 2016, s. 77.

hem kendisi, hem de çevresiyle iyi ilişkiler kurabilmesi ve bu ilişkileri sürdürülebilir derecesi” şeklinde tanımlanabilir⁸.

Siyes, sosyal uyumdan sosyal-kültürel uyum olarak söz etmektedir⁹. “Sosyal uyum”, üniversite öğrencisinin üniversite yaşamının kişilerarası ve sosyal taleplerine olan bakış açısı ile alakalıdır. Bu kavramda, öğrencinin sosyal aktivitelere katılımı, yerleşkede yeni ilişkiler kurması ve eski ilişkilerini etkili ve gerekli bir şekilde yönetmesi olarak ele alınır¹⁰. Üniversite yaşamı gençler için yeni bir ortam sayılır. Bu açıdan üniversite yaşantısı beraberinde kişisel, sosyal ve akademik açılardan birçok değişiklik getirebilir. Öğrencilerin bu değişikliklerin üstesinden gelip sorunlarını çözebilme yeteneğini kazanmak bu dönemi sağlıklı geçirmesini sağlayacaktır. Üniversite yaşantısı bir geçiş dönemi olarak kabul edilmekle birlikte bu dönemde değişecek özellikleri fark etmek uyum sürecinin ilk basamağı olarak kabul edilir¹¹.

Buradan yola çıkarak, bir ruh sağlığı göstergesi olarak, düşük özgüven ve yüksek iletişim korkusuna sahip bireylerin iletişim ve sosyalleşme ihtiyaçlarını daha çok bilgi/iletişim teknolojileri ve internet üzerinden karşılaması olası görünmektedir. Bu görüşe göre internet, bu tip özelliklere sahip bireyler için insanlarla iletişim kurmanın işlevsel bir alternatifi olabilir¹². İnternet birçok bilgisayar sistemini bir protokol ile birbirine bağlayan, dünya çapında yaygın olan ve sürekli büyüyen geniş, kitlesel bir iletişim aracıdır. İnternet bilgiye kolay, ucuz, hızlı ve güvenli ulaşıp, paylaşmanın en modern yoludur. Genel olarak günlük hayatta iş arama, kayıp arama, eş arama, arkadaş arama, alışveriş, bankacılık işlemleri, tanıtım, seyahat, eğitim, sağlık ve savunma gibi birçok alanda internet kullanılmaktadır¹³.

Teknoloji kullanımına özellikle gençler açısından bakmayı deneyecek olursak, kendilerine bir hayat biçimi oluşturmak, sınırlarını belirlemek, kabiliyetlerini keşfetmek ve merak duygusu, olağan bir şekilde öncelikli olabilir. Yaşın ve koşulların getirdiği bu normal sayılabilecek arayışlarla, erişimlerdeki ilgi çekici, ihtiyaçlara yanıt veren her araç ve ortam kapsamlı olarak değerlendirilecek ve keşfetme süreci boyunca üzerinde çok zaman harcanacaktır. Bu şekilde, sosyal ilişkileri, mesleki becerileri, deneme ve yanılmayla deneyimleri arttıkça, bir sonraki seçimlerin daha iyi organize olmasına yönelik tecrübeler kazanılacaktır. O yüzden teknolojik cihazların ve sanal ortamların gençler için hem kullanışlı hem riskli ama mutlaka daha geniş kapsamda ilgi çekici bir araç olması normal sayılabilir¹⁴.

Bilgisayarlar inanılmaz bir hızla yayılarak, hem iş yaşamımızı hem boş zamanlarımızı hem de sosyal hayatımızı pek çok yönden etkilemektedir. Bunun yanı sıra, bilgisayar-insan etkileşimi, bilgisayar becerilerinin ve tecrübesinin fazla olması mesleki ve kişisel başarıyı olumlu olarak etkilemektedir. Günümüzde bilimin, teknolojinin ve bilgisayarın her alanda yaygın olarak kullanımının artması, özellikle eğitim-öğretimde yeni gelişmelerin yaşanmasını ve bilgisayarın okullardaki kullanımının artmasını sağlamıştır. İnternet teknolojilerinin bilgi iletme ve erişme

⁸ İbrahim Ethem Özgüven, Hacettepe kişilik Envanteri el kitabı, İkinci Revizyon, Ankara, 1992, s. 78.

⁹ D. M. Siyes, Gelişimsel Yaklaşımlar. Yayımlandığı Kitap Binnur Yeşilyaprak (Editör), Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı: Kuramdan Uygulamaya, Ankara, 2011, s. 171.

¹⁰ Devrim Zerengök, D.(2016). Uluslararası Öğrencilerin; Serbest Zaman Etkinliklerine Aktif Katılımları Yoluyla Sosyal Uyumlarının Analizi: Celal Bayar Üniversitesi Örneği, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa, 2016, s. 77.

¹¹Ercan Aras, Üniversite Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. 2015, s. 66.

¹² Mustafa Şahin-Bırol Gülnar, İletişim Korkusu Ve İnternet Kullanımı İlişkisi: Türkiye’deki Üniversite Öğrencileri Arasında Bir Alan Araştırması. Selçuk Üniversitesi, İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, 2016, s. 14.

¹³ Fevzi Dursun, Üniversite Öğrencilerinin İnterneti Kullanma Amaçları. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Malatya, 2004.

¹⁴ Zehra Yiğit, (2015). 13-18 Yaş Aralığındaki Ergenlerde, Problemler İnternet Kullanımı, Öz Anlayış ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2015, s. 38.

teknolojisi olarak kullanılmasının yaygınlaşması, bilgili insanların sorunu olmakta ve dolayısıyla en çok üniversite düzeyinde eğitim ve öğretim faaliyeti yapan kişileri ilgilendirmektedir. Geleceğin nitelikli insan gücü kuşağını oluşturacak olan üniversite öğrencileri internet teknolojilerini ne kadar çok özümserse bu teknolojilerin gelişimi o kadar kolay olacaktır. Bilgisayar ve internetin eğitim-öğretim sürecinde etkili ve amacına uygun kullanılabilmesi, öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımına yönelik tutumlarıyla ilişkilidir¹⁵.

Tutum, bireyin kendi ruh halini diğer insanlara ifade etme biçimidir ve süreklilik arz eden dinamik, hassas ve algısal bir süreçtir. Diğer bir deyişle, tutum; bir sosyal obje konusunda bireylerde mevcut olan ve bilişsel, duygusal, davranışsal yanlar taşıyan gizil eğilimleri ifade etmektedir. İnternete karşı olan tutumlar internet okuryazarlığının bir parçası olarak kabul edilmektedir. Öğrenciler ancak interneti kullandıkları zaman daha doğru algılayabilirler ve bu algılar öğrencinin internete yönelik tutum ve davranışlarını şekillendirebilir¹⁶. İnternet kullanımı, bilgi edinmek, kendini eğlendirmek, yakınlarla veya tanıdıklarla iletişim kurmak ve yeni insanlarla sosyal ilişkiler yaplandırmak gibi sebepler içermektedir¹⁷.

Literatürde bu konuyla ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde; Köse ve arkadaşları Meslek Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerden, bilgisayar sahibi ve internet erişimi olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre bilgisayar ve internet kullanımına yönelik daha olumlu tutuma sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Okay teknik öğretmen adaylarının internet kullanım amaçlarını incelediği çalışmasında, iletişim amaçlı internet kullanımında en çok e-posta kullanımının olduğunu saptamıştır. Öğrencilerin interneti eğitim amaçlı olarak en çok ödev ve dersle ilgili araştırma yapma ve öğrenci işleri ile ilgili kullandıkları ve interneti ticari amaçlı olarak kullanım oranının düşük olduğunu bulmuştur. Farklı programlarda öğrenim gören öğrencilerin internete yönelik tutumlarının belirlenmesi öğrencilerin internete yönelik tutumlarının daha iyi anlaşılması ve internete yönelik tutumlara etki edecek olan değişkenlerin belirlenmesi bakımından önemlidir¹⁸.

Robinson vd. (2000) İnternet'in çoğu zaman kişilere yüz yüze (video konferans, vb.) konuşma imkânı vererek sosyalleştirdiğini ve sosyal yaşamı desteklediğini belirtmektedir. Bu sonuca paralel olarak Stepanikova vd.'nin (2010) İnternet gibi sosyal ilişkileri destekleyici yeni araçların yardımı ile sosyalleşmenin arttığını belirtmesine rağmen, Kiesler & Kraut (1999)¹⁹ ve Kraut vd. (1998) çalışmalarında İnternet kullanımının toplumun yapısına uygun olmadığı, bu nedenle de İnternet kullanımının kişilerin sosyal yaşamlarına olumsuz etki ettiğini belirtmektedirler. Elde edilen sonuçlar sosyalleşme tanımının bireylerce aynı zamanda aynı mekânda olma gerekliliği gibi algılandığında İnternet kullanımının olumsuz etkisi olduğunun düşünüldüğünü göstermektedir. Ancak aynı zamanda aynı mekânda olma şartı olmadan bireylerin iletişim içinde olmaları şeklinde algılandığında ise İnternet kullanımının sosyal yaşamı destekleyici bir nitelikte olduğunun düşünüldüğü bir gerçektir²⁰.

İnternet teknolojisi, geleneksel olan ile sosyalleşme kavramını birleştiren bir kavram olarak yer almaktadır. Bu durum sosyalleşme problemlerinde azalma olmasını sağlamaktadır. Bireylerin sosyal ağları yoğun bir şekilde kullanmaları, kişilerin yakınlaşma, kendini açma, yüz yüze iletişim ve daha

¹⁵ Süha Gökalp-Tolga Aydın, (2013). Teknik program öğrencilerinin bilgisayar ve internet kullanımına yönelik tutumlarının analizi. Bitlis Eren Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 2013, s. 127.

¹⁶ Ayhan Taner Erdoğan, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının İnternet Kullanımına Yönelik Tutumları. Mersin Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Mersin, 2008, s. 34.

¹⁷ Zehra Yiğit, (2015). 13-18 Yaş Aralığındaki Ergenlerde, Problemler İnternet Kullanımı, Öz Anlayış ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul, 2015, s. 38.

¹⁸ Süha Gökalp-Tolga Aydın, (2013). Teknik program öğrencilerinin bilgisayar ve internet kullanımına yönelik tutumlarının analizi. Bitlis Eren Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 2013, s. 127.

¹⁹ Sara Kiesler-Robert Kraut, Internet use and ties that bind, 1999.

²⁰ Serkan Dinçer vd., Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanımlarının Sosyal Yaşam Üzerine Etkisi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2014, s. 145.

fazla etkileşim ile kendilerini ifade etmeyi tercih etmeleri, bunları gerçekleştirirken teknolojik imkânlardan faydalanma eğiliminde olduklarını göstermektedir. Özellikle gençler, sosyal paylaşım ağlarını yeni toplumsallaşma ortamları olarak görmektedirler²¹.

Günümüzde birçok insan ve özellikle de genç kesim için internet; bilgi teknolojisi olmanın yanında bağımlılığı gittikçe artan bir araç durumuna gelmiştir. İnternet; ders yükü ve toplumsal baskı altında ezilen üniversite öğrencilerinin, bir an olsun problemlerinden uzaklaşmalarına, gerçek dünyada bulamadığı tutkuları ve çekicilikleri yaşamalarına imkân tanımaktadır. Nesnel dünyanın bütün kültürel özelliklerini bünyesinde barındıran internet, insanların gezme, görme, bilgi toplama, yeni dostluklar elde etme ve eğlence gibi eylemlerini özgürce gerçekleştirmesine yardımcı olmaktadır. İnternet aynı zamanda bilgi kaynağı olarak giderek daha fazla insan tarafından talep edilmektedir. Oluşturulan tartışma gruplarında herkes kendi düşüncesini özgürce söyleyebilmekte; gerek bilginin milyonlarca insan arasında yayılması, kullanılması ve depolanması, gerekse de ortak bir bilgi zemininin yaratılması sağlanmaktadır²².

Üniversite öğrencilerinin internetin kullanımına yönelik tutumları denildiğinde, interneti kullanma amaçları ve paylaşım alanları hakkındaki duygu, düşünce ve davranışları anlaşılmaktadır. Günümüzde insanların hem kişisel hem de sosyal davranışları üzerinde olumlu etkilere sahip, birden çok özelliğinin olması ve farklı sosyal çevrelere kolaylıkla ulaşma imkânı sağlayan internetin etkili ve verimli kullanılması üniversite öğrencilerinin internet kullanımına yönelik tutumlarının daha iyi anlaşılması ve internete yönelik tutumlara etki edecek olan değişkenlerin belirlenmesi bakımından önemlidir. Üniversite gençliği değişken ve yeniliklere açık bir sosyal kesimi oluşturmaktadır. Başta eğitim-öğretim sorunları olmak üzere beslenme, barınma, ulaşım, geçim sıkıntısı, yalnızlık, boş vakti değerlendirmek gibi sorunlarla baş etmek durumunda kalabilen üniversite öğrencilerinin girdiği sosyal çevrede yabancılaşmadan, kurduğu ilişkiden ve iletişimden yeterince doyum sağlayan, kendi ayaklarının üstünde durmayı öğrenen gençliğin olması internet kullanımına yönelik tutumların önemini bir kat daha arttırmaktadır.

Yüz yüze iletişimden farklı olarak; internetin, Üniversite öğrencilerine, yeniliklere ve topluma uyum sağlama, araştırma yapma, bilgiye ulaşma ve bilgi teknolojilerini kullanma konusunda daha avantajlı konuma gelmektedir. Günümüzde her birey teknolojik yeniliklerden faydalanmak yönünde çaba harcarken yükseköğretimdeki öğrenci nüfusunun bunun dışında kalması düşünülemez. Birçok geniş imkân ve kolaylık sağlayan önemli bir iletişim aracı olan internet bilgisinin gerekliliği, üniversite öğrencilerine büyük sorumluluklar getirmekle beraber bu süreçten gerekli verimi alma becerileri toplumların geleceği için önemlidir. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı; Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanımına Yönelik Tutumları İle sosyal Uyum Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmek ve bazı demografik özelliklere (cinsiyet, Bölüm, internette kalma süreleri, boş zamanları değerlendirme, sınıf değişkeni) göre farklılık olup olmadığını tespit etmektir.

Materyal ve Metod

Araştırmada mevcut durumu tespit etmeye yönelik ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme ve etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, bilinmek istenen olguyu uygun bir biçimde gözleyip

²¹ Ayşegül Elif Karagülle-Berk Çaycı, Ağ toplumunda sosyalleşme ve yabancılaşma. The Turkish Online Journal of Design Art and Communicator, 2014, s. 1.

²² Şükrü Balcı-Bünyamin Ayhan, Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanım Ve Doymaları Üzerine Bir Saha Araştırması. Selçuk iletişim. 2007, s. 174.

belirleyebilmektir. Tarama modellerinden ilişkiyel tarama modelleri ise iki ya da daha çok sayıda değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/ya da derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir.²³.

Araştırmanın çalışma grubunu Gümüşhane üniversitesinde öğrenim gören toplam 319 Üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Üniversite öğrencilerinin 215’i kadın 104’ü ise erkektir. Bölümler arası dağılımına bakıldığında Besyo öğrencileri 154 diğer bölümlerde okuyan öğrenciler ise toplam 165 katılımcıdan oluşmaktadır.

Araştırmada veri toplama araçları olarak; araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ve Tavşancıl ve Keser (2002)²⁴ tarafından geliştirilen İnternet Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği (İKYTÖ) kullanılmış ve ölçeğinin genel iç tutarlık katsayısı (Cronbach alfa) 89 ve Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayısı $r = .71$, $p < 0.01$ olarak bulunmuştur. İKYTÖ ölçeği altı alt boyuttan oluşmaktadır.

Bu boyutlar “İnternetin öğretimde kullanımı” (Cronbach $\alpha = 0.77$), 7 madde; “İnternetin araştırmada kullanımı” (Cronbach $\alpha = 0.76$), 7 madde; “İnternetin sosyal etkileşimde kullanımı” (Cronbach $\alpha = 0.73$), 4 madde; “İnternetin öğretimde kullanımından hoşlanma” (Cronbach $\alpha = 0.77$), 4 madde; “İnternetin iletişimde kullanımı” (Cronbach $\alpha = 0.64$), 4 madde ve “İnternetin bilgi paylaşımında kullanımı” (Cronbach $\alpha = 0.70$), 4 madde biçiminde belirlenmiştir. Ölçek toplam 31 maddeden oluşmuş ve bunların altısı olumsuz ve 25’i ise olumlu madde biçimindedir. Ölçek maddeleri 1-5 arası puanlanan likert tipi bir ölçek niteliğindedir. Ölçekte internet kullanımına ilişkin tutum maddelerine verilecek cevaplar “Tamamen katılırim (5), Katılırim (4), Kararsızım (3), Katılmam (2), Hiç katılmam (1)” şeklindedir. Ölçekten alınabilecek tutum puanı limiti 31-155 arasındadır. Toplam ve alt boyutlardan alınacak tutum puanların yüksekliği olumlu tutum düzeyini belirlemektedir.

Sosyal uyum ölçeği, H.M.Bell ve R. M. Doli tarafından California Stanford Üniversitesinde geliştirilmiş Türkiye’deki geçerlilik ve güvenilirlik çalışması da Öncül (1981) tarafından yapılmıştır. Sosyal Uyum Ölçeği toplam 21 maddeden oluşan beşli likert tipi bir ölçektir. Ölçek maddeleri, 1-5 arasında puanlanabilmektedir (“hiçbir zaman, nadiren, ara sıra, çoğu zaman ve her zaman”). Öncül tarafından yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda ölçeğin her bir alt boyutu için alfa güvenilirlik katsayıları ayrı ayrı hesaplanmıştır. Elde edilen bu değerler sonucunda ölçeğin Türk toplumuna uygulanabilir olduğu kararlaştırılmıştır. Ölçek, orta ve yükseköğrenim gençlerine uygulandığında başarılı sonuçlar vermektedir. Bayan ve erkek öğrencilere rahatlıkla uygulanabilir, ölçeğin güvenilir oluşu kişiler arasında karşılaştırma yapma olanağı sağlar

Araştırmacı tarafından toplanan ölçekler, kontrol edilerek hatalı doldurulanlar araştırma dışında tutulmuştur. Ölçeklerden elde edilen verilerin yüzde ve frekans dağılımları alınmış, internet kullanımına yönelik tutum ve sosyal uyum ölçeğine ilişkin veriler değişkenlere göre analiz edilmeden önce normal dağılıma uygunluğu One Sample Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiştir. Skewness-Kurtosis değerleri -2/+2 arasında olduğu için verilerin normal dağılım gösterdiği ve bu sebeple Parametrik testler kullanılmıştır. Dolayısıyla yapılan test sonucunda veriler normal dağılım gösterdiğinden, internet kullanımına yönelik tutum ve sosyal uyum ölçeğine ilişkin verilerin demografik bilgilere göre karşılaştırılmasında parametrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bağımsız gruplar için t-Testi ve Tek Yönlü varyans Analizinden yararlanılmış, anlamlılık düzeyi 0.05 alınmıştır. Araştırma verilerinin analizinde SPSS 21.00 programı kullanılmıştır.

²³ Niyazi Karasar, Bilimsel araştırma yöntemi, (15. Basım). Ankara, 2005.

²⁴ Ezel Tavşancıl-Hafize Keser, İnternet kullanımına yönelik likert tipi bir tutum ölçeğinin geliştirilmesi. Eğitim Bilimleri ve Uygulama, 2002, s.79.

Bulgular

Bu bölümde araştırma verilerinin analizi sonucu elde edilen bulgular sunulmuştur. Çalışma grubunun araştırmanın değişkenleriyle ilgili betimleyici değerleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre İnternet Kullanımına Yönelik Tutumları İle Sosyal Uyum Düzeylerinin t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Ort.	Ss.	t	p
İnternet Kullanımı	Kadın	115	82,46	14,38	2.315	.021
	Erkek	204	78,55	14,66		
Sosyal Uyum	Kadın	115	92,39	12,53	1.220	.223
	Erkek	204	90,28	15,93		

Tablo 1'e bakıldığında Üniversite öğrencilerinin internet kullanımına yönelik tutum puanları ile cinsiyet değişkeni arasında t testi sonucuna göre $t = 2.315$, $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu farkın hangi grubun lehine olduğunu tespit etmek için grupların puan ortalamalarına bakıldığında [Kadın ($X = 82,46$) Erkek ($X = 78,55$)] Kadınların puanının Erkeklerin puanlarından yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgu Üniversite öğrencilerinin internet kullanımına yönelik tutumları ile Cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu gösterir.

Tablo 2. Katılımcıların Bölüm Değişkenine Göre İnternet Kullanımına Yönelik Tutumları İle Sosyal Uyum Düzeylerinin t-Testi Sonuçları

	Bölüm	N	Ort.	Ss.	t	p
İnternet Kullanımı	BESYO	154	78,7143	14,41981	-1.480	.140
	Diğer	165	81,1394	14,83523		
Sosyal Uyum	BESYO	154	90,3766	14,61044	-.777	.438
	Diğer	165	91,6667	15,02329		

Tablo 2'ye bakıldığında Üniversite öğrencilerinin internet kullanımına yönelik tutum puanları ile bölüm değişkeni arasında t testi sonucuna göre $t = -1.480$, $p > .05$ sosyal uyum puanının ise t testi sonucuna göre $t = -.777$, $p > .05$ düzeyinde anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Tablo 3. Katılımcıların İnternette Kalma Sürelerine Göre İnternet Kullanımına Yönelik Tutumları İle Sosyal Uyum Düzeylerine İlişkin Anova Sonuçları

		KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
İnternet Kullanımı	Gruplar Arası	1544,894	2	772,447	3,65	,027	1>2
	Gruplar İçi	66830,793	316	211,490			
	Toplam	68375,687	318				
Sosyal Uyum	Gruplar Arası	1905,220	2	952,610	4,43	,013	1>2
	Gruplar İçi	67902,166	316	214,880			
	Toplam	69807,386	318				

Gruplar; 1.grup 1-2 saat, 2.grup 3-4 saat, 3.grup 4 saat ve üzeri

Tablo 3'e bakıldığında üniversite öğrencilerinin internette kalma sürelerine göre, internet kullanımına yönelik tutum puanları [$F(2/316) = 3,65; P < .05$] ile sosyal uyum puanları [$F(2/316) = 4,43; P > .05$] arasında anlamlı bir farkın olduğu bulunmuştur.

Tablo 4. Katılımcıların Boş Zamanlarını Değerlendirme Durumlarına Göre İnternet Kullanımına Yönelik Tutumları İle Sosyal Uyum Düzeylerine İlişkin Anova Sonuçları

		KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
İnternet Kullanımı	Gruplar Arası	2986,170	3	995,390	4,79	,003	2>1
	Gruplar İçi	65389,516	315	207,586			

	Toplam	68375,687	318				4>1
Sosyal Uyum	Gruplar Arası	1689,767	3	563,256			
	Gruplar içi	68117,618	315	216,246	2,60	,052	
	Toplam	69807,386	318				

Gruplar; 1.grup Kitap ve televizyon, 2.grup Televizyon ve internet, 3.grup Kitap ve internet, 4.grup Arkadaş ve televizyon

Tablo 4'e bakıldığında üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme durumlarına göre, internet kullanımına yönelik tutum puanları [F(2/315)=4,79;P<.05] ile sosyal uyum puanları [F(2/315)=2,60;P<.05] arasında anlamlı bir farkın olduğu bulunmuştur.

Tablo 5. Katılımcıların Sınıf Değişkenine Göre İnternet Kullanımına Yönelik Tutumları İle Sosyal Uyum Düzeylerine İlişkin Anova Sonuçları

		KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
İnternet Kullanımı	Gruplar Arası	2907,505	3	969,168			3>1
	Gruplar içi	65468,182	315	207,835	4,66	,003	4>1
	Toplam	68375,687	318				
Sosyal Uyum	Gruplar Arası	2035,192	3	678,397			2>1
	Gruplar içi	67772,193	315	215,150	3,15	,025	
	Toplam	69807,386	318				

Tablo 5'e bakıldığında üniversite öğrencilerinin Sınıf Değişkenine Göre, internet kullanımına yönelik tutum puanları [F(2/315)=4,66;P<.05] ile sosyal uyum puanları [F(2/315)=3,15;P<.05] arasında anlamlı bir farkın olduğu bulunmuştur.

Tartışma

Bu çalışmada Beden Eğitimi Öğretmen adaylarının iletişim beceri düzeyleri ile Cinsiyet, bölüm, internette kalma süreleri, sınıf ve boş zaman değerlendirme demografik değişkenleri arasındaki ilişkiler incelenmiş, sonuçlar tartışılmıştır.

Yapılan analiz sonucunda cinsiyet değişkenine göre sosyal uyum düzeylerinin istatistiksel açıdan farklılaşmadığı internet kullanımına yönelik tutum düzeylerinde ise anlamlı bir farkın olduğu belirlenmiştir. Buna göre kadın üniversite öğrencilerinin internet kullanımına yönelik tutumlarının erkek üniversite öğrencilerine oranla daha yüksek puana sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erkekler gelişim özellikleri nedeniyle daha sosyaldir ve yüz yüze iletişimi tercih edebilirler, Kadınlar ise günlük yaşamda arkadaşları ile karşılayamadığı sosyal ihtiyacını internet vasıtasıyla karşıladığı söylenilebilir.

Aydın (2012)²⁵'de yapmış olduğu "üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirmeleri ile sosyal uyum ve iletişim becerileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi" isimli araştırmasında erkek üniversite öğrencilerinin sosyal uyum puanlarının kadınların puanlarından yüksek olduğunu tespit etmiştir. Sargın (2015)²⁶ yapmış olduğu çalışmada erkeklerin internete yönelik olumlu tutumları da yüksek bulunmuştur. Dolayısıyla yapılan bu çalışma sonucu da bizim çalışmamıza göre farklı sonuçlar ortaya koyduğunu göstermektedir. İnternete yönelik tutumların

²⁵ Elif Aydın, (2012). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirmeleri İle Sosyal Uyum Ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon. 2012, s. 83.

²⁶ Nurten Sargın,(2015). Üniversite öğrencilerinin internete yönelik tutumları ve problemleri internet kullanımları. Turkish Journal of, 2015, s. 26.

cinsiyet farklılaşmalarına yönelik çalışmamıza benzer sonuçlara ulaşılsa da²⁷, Tuncer & Özüt, 2012²⁸) bu sonuçlara zıt olarak cinsiyetler arasında farklılık gözlenmediği de çalışma sonuçları arasındadır²⁹. Cinsiyetler arası farklılıkların olmama sebebi ise son dönemlerde teknolojinin her alanda yaygınlaşması cinsiyet farklılaşmalarının önüne geçtiği söylenilebilir.

Yapılan analiz sonucunda bölüm değişkeni göre, Üniversite öğrencilerinin internet kullanımına yönelik tutumları ile sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Aydın (2012)³⁰ çalışmasında üniversite öğrencilerinin bölüm değişkenine göre sosyal uyum düzeylerinin Besyo, sınıf öğretmenliği ve diğer bölümlerin karşılaşmasında diğerlerinin lehine anlamlı bir farklılık olduğunu belirlemiştir. Dolayısıyla yapılan bu çalışma sonucu da bizim çalışmamıza göre farklı sonuçlar ortaya koyduğunu göstermektedir.

Yapılan analiz sonucunda internette kalma sürelerine göre, üniversite öğrencilerinin internet kullanımına yönelik tutum puanları ile sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin günlük internette kalma sürelerine bakıldığında 3-4 saat internette kalan öğrencilerin 1-2 saat interneti kullanma tutumları ve sosyal uyum düzeyleri açısından aralarındaki fark anlamlı bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin internete daha kolaylıkla erişebilmeleri, yenilikleri daha kolay takip edebilmeleri ve ders dışı etkinlikler için yeterli zamanlara sahip olabilmeleri, eğitim etkinlikleri için sıklıkla internet kullanmaları gibi sebepler onların sosyal düzeylerini ve internet kullanımına yönelik tutumlarını olumlu etkilediği söylenilebilir. Cengizhan (2005)³¹ üniversite öğrencilerinin internet kullanımına ilişkin incelediği araştırmanın sonuçları da bizim bulgularımızı destekler niteliktedir. Koç'un yaptığı çalışmada (2006)³², öğrencilere bilgisayarların eğitim-öğretime olan katkılarının neler olduğu sorulmuş; öğrencilerin %57,8'i eğitim-öğretim için harcanan zamanı azalttığını, %75,8'i bilgiyi uzun süre saklamayı kolaylaştırdığını, %83,6'sı eğitim öğretimin kalitesini artırdığını belirtmişlerdir. Aynı çalışmada öğrencilerin %97,7'si bilgisayar kullanmanın mesleki kariyeri etkileyeceğini düşündüklerini ifade etmişlerdir³³. Balcı ve Ayhan (2007)³⁴ "Öğrencilerin Bilgisayar ve İnternet Kullanımında Yeni Bir Boyut" isimli çalışmasında öğrenci deneklerin 5-6 saat ve üzeri bir zamanda günlük olarak internet kullandığını bulmuştur. Büyükfiliz (2016) yaptığı çalışmada Üniversite öğrencilerinin interneti kullanma süreleri ile problemlili internet kullanımı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulmuştur³⁵. Durak, Batıgün ve Kılıç'ın (2011)³⁶ yaptığı çalışmada öğrencilerden yaklaşık % 19'nun internet bağımlısı

²⁷ Murat Topal-Özcan Erkan Akgün, (2015) Eğitim fakültesinde okuyan öğretmen adaylarının eğitim amaçlı İnternet kullanımı Özyeterlik algılarının incelenmesi: Sakarya Üniversitesi Örneği. Kastamonu Eğitim Dergisi, 2015, s. 343.

²⁸ Murat Tuncer-Aytaç Özüt, (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının eğitsel İnternet kullanımına yönelik Özyeterlik İnançları. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turcic, 2012, s. 1079.

²⁹ Selami Yeşilyurt-Şeyda Gül, (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin bilgisayar ve bilgisayar kullanımına yönelik tutum ve görüşleri (Erzurum Örneği). Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2011, s. 185.

³⁰ Elif Aydın, (2012). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirmeleri İle Sosyal Uyum Ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon. 2012, s. 88.

³¹ Cahit Cengizhan, Öğrencilerin Bilgisayar ve İnternet Kullanımında Yeni Bir Boyut , "İnternet Bağımlılığı". Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 2005, s. 83.

³² Zeliha Koç, (2006). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik eğitimi ve uygulamalarında bilgisayar kullanımı konusundaki görüşlerinin belirlenmesi, Cumhuriyet Üniversitesi, Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 2006, s. 29.

³³ Hamza Fidancıoğlu vd., (2009). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin İnternet Kullanımına Yönelik Görüşleri. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim Ve Sanat Dergisi2009, s. 4.

³⁴ Şükrü Balcı-Bünyamin Ayhan, Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanım ve Doyumları Üzerine Bir Saha Araştırması. Selçuk İletişim. 2007, s. 174.

³⁵ Beliz Büyükfiliz, 18-25 Yaş Arası Genç Yetişkinlerde Problemlili İnternet Kullanımı ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişki. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2016, s. 73.

³⁶ Ayşegül Durak Batıgün-Nevin Kılıç, İnternet Bağımlılığı: Kişilik Özellikleri, Psikolojik Belirtiler, Sosyal Destek ve İlişkili Bazı Sosyo-demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler, Türk Psikoloji Dergisi, 2011, s. 6.

olduğu ve bu bireylerin günde ortalama 2.14 saati, haftada 15 saati aşkın bir sũreyi internete bağlı olarak geçirdikleri sonucuna ulaşmıştır.

Yapılan analiz sonucunda boş zamanlarını değerlendirme durumlarına gũre, ũniversite ũđrencilerinin internet kullanımına yũnelik tutum puanları ile sosyal uyum dũzeyleri arasında anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir. Boş zamanlarını, Kitap ve internet, televizyon ve internet, arkadaş ve televizyon ile değerlendiren ũniversite ũđrencilerinin kitap ve televizyon ile değerlendiren ũđrenciler arasında anlamlı bir farkın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aydın (2012)³⁷ yapmış olduğu çalışmada, ũniversite ũđrencilerinin boş zaman değerlendirmeleri ile sosyal uyumları arasında $r = .39$, $p < .05$ dũzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varmıştır. Bu araştırmanın sonucu da bizim bulgumuzu destekler niteliktedir. Daha ũnceleri boş zamanlarında televizyon izlemeyi, radyo dinlemeyi, kitap okumayı, spor yapmayı, ailesi ya da arkadaşları ile birlikte olmayı tercih eden bireyler, internetin hayatlarına girmeye başlamasıyla birlikte çeşitli alternatiflerle karşı karşıya kaldıklarını ve geleneksel iletişim biçimine bir alternatif olarak internet ũzerine odaklandıkları sũylenilebilir. Balcı ve Ayhan (2007)³⁸ de ũniversite ũđrencileri ũzerinde yũrũtũlen çalışmasında internetin boş zaman aktiviteleri ũzerinde çok da fazla etkili olmadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılanların bũyũk bir kısmı internet kullanmaya başladıktan sonra tiyatroya gitme, alış-veriş yapma, aile ile birlikte olma, spor yapma ve spor mũsabakalarına gitme / takip etme, internet ortamı dışında gazete ve dergi okuma, sinemaya gitme, ders kitapları dışında kitap okuma, yakın evre ve arkadaşlarla birlikte olma gibi alışkanlıklarında bir değeriklik oluşmadığını açıklamışlardır.

Yapılan analiz sonucunda sınıf değeriksenine gũre, ũniversite ũđrencilerinin internet kullanımına yũnelik tutum puanları ile sosyal uyum dũzeyleri arasında anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir. Aydın (2012)³⁹ yapmış olduğu çalışmada, ũniversite ũđrencilerinin sosyal uyum dũzeylerine bakıldığında sınıflar arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla 1. Sınıf ile 2. Sınıf karşılaştırılmasında 1. Sınıf lehine 3. Sınıf ile 4. Sınıf karşılaştırılmasında 4. Sınıf lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla yapılan bu çalışma sonucu da araştırma bulgularımızı destekler niteliktedir. Demir (2016)⁴⁰ yaptığı araştırmada ũđretmen adaylarının İnternete yũnelik tutumlarında okudukları sınıf değeriksenine gũre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gũstermediđi sonucuna ulaşmıştır.

³⁷ Elif Aydın, (2012). ˘niversite ˘đrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirmeleri İle Sosyal Uyum Ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Karadeniz Teknik ˘niversitesi, Trabzon. 2012, s. 88.

³⁸ řũkrũ Balcı-Bũnyamin Ayhan, ˘niversite ˘đrencilerinin İnternet Kullanım ve Doyumları ˘zerine Bir Saha Araştırması. Selçuk iletişim. 2007, s. 174.

³⁹ Elif Aydın, (2012). ˘niversite ˘đrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirmeleri İle Sosyal Uyum Ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Karadeniz Teknik ˘niversitesi, Trabzon. 2012, s. 89.

⁴⁰ Abdullah Demir, Sosyal Bilgiler ˘đretmen Adaylarının Eğitsel İnternet Kullanımına Yũnelik ˘zyeterlik İnançları İle İnternet Kullanımına İlişkin Tutumlarının İncelenmesi, Giresun ˘niversitesi Sosyal Bilimler Enstitũsũ. Giresun, 2016, s. 61.

Kaynaklar

- Altıntaş, S. (2016). Ortaokul Öğrencilerindeki Problemlı İnternet Kullanımı İle Algılanan Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Nişantaşı Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi. İstanbul.
- Aras, E. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi. Temmuz.
- Aydın, E. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirmeleri İle Sosyal Uyum Ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Trabzon.
- Balcı, ř. Ayhan B. (2007). Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanım Ve Doyumları Üzerine Bir Saha Araştırması. Selçuk İletişim.5(1).174-197.
- Büyükfiliz, B. (2016). 18-25 Yaş Arası Genç Yetişkinlerde Problemlı İnternet Kullanımı Ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişki. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin Bilgisayar Ve İnternet Kullanımında Yeni Bir Boyut : “İnternet Bağımlılığı”. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi Sayı 22, Sayfa : 83-98
- Demir, A. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Eğitsel İnternet Kullanımına Yönelik Özyeterlik İnançları İle İnternet Kullanımına İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Giresun.
- Dinçer, S., Mavaşoğlu, M., ve Mavaşoğlu, F. (2014). Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanımlarının Sosyal Yaşam Üzerine Etkisi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33(1), 145-157.
- Durak, Batığün, A. ve Kılıç, N., 2011, ,,“İnternet Bağımlılığı: Kişilik Özellikleri, Psikolojik Belirtiler, Sosyal Destek ve İlişkili Bazı Sosyo-demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler””, Türk Psikoloji Dergisi, 26 (67): 1-10.
- Dursun, F. (2004). Üniversite Öğrencilerinin İnterneti Kullanma Amaçları. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi 6-9 Temmuz. Malatya.
- Erdoğan, T. A. (2008). Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmen Adaylarının İnternet Kullanımına Yönelik Tutumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Mersin.
- Fidancıoğlu, H. K. Beydağ, D. Gök Özer, F. ve Kızılkaya M. (2009). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin İnternet Kullanımına Yönelik Görüşleri. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim Ve Sanat Dergisi 2(1) 1-7.
- Gökalp, S., ve Aydın, T. (2013). Teknik program öğrencilerinin bilgisayar ve internet kullanımına yönelik tutumlarının analizi. Bitlis Eren Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 2(2). 127-134,
- Karagülle, A. E., ve Çaycı, B. (2014). Ağ toplumunda sosyalleşme ve yabancılaşma. The Turkish Online Journal of Design Art and Communicator 4(1) 1-9.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel araştırma yöntemi. (15. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kiesler, S., & Kraut, R. (1999). İnternet use and ties that bind.
- Koç, Z. (2006). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik eğitimi ve uygulamalarında bilgisayar kullanımı konusundaki görüşlerinin belirlenmesi. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 10(2), 29-40.
- Özğüven, İ. E. (1992), “Hacettepe kişilik Envanteri el kitabı”. İkinci Revizyon, 78 s., Ankara.
- Sargin, N. (2015). Üniversite öğrencilerinin internete yönelik tutumları ve problemlı internet kullanımları. Turkish Journal of, 2(2).

- Siyes, D. M. (2011). Gelişimsel Yaklaşımlar. Yayımlandığı Kitap Binnur Yeşilyaprak (Editör), Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı: Kuramdan Uygulamaya (171-217). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- şahin, M., ve Gülnar, B. (2016). İletişim Korkusu Ve İnternet Kullanımı İlişkisi: Türkiye'deki Üniversite Öğrencileri Arasında Bir Alan Araştırması. Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, 9(2), 5-26.
- Tavşancıl, E., & Keser, H. (2002). İnternet kullanımına yönelik likert tipi bir tutum ölçeğinin geliştirilmesi. Eğitim Bilimleri ve Uygulama, 1(1), 79-100.
- Topal, M. ve Akgün, Ö. E. (2015) Eğitim fakültesinde okuyan öğretmen adaylarının eğitim amaçlı İnternet kullanımı Özyeterlik algılarının incelenmesi: Sakarya Üniversitesi Örneği. Kastamonu Eğitim Dergisi , 23(1), 343-364
- Tuncer, M. ve Özüt, A. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının eğitsel İnternet kullanımına yönelik Özyeterlik inançları. Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic 7(2), 1079-1091.
- Yeşilyurt, S., & Gül, ř. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin bilgisayar ve bilgisayar kullanımına yönelik tutum ve görüşleri (Erzurum Örneği). Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(1), 185-203.
- Yiğit, Z. (2015). 13-18 Yaş Aralığındaki Ergenlerde, Problemlı İnternet Kullanımı, Öz Anlayış Ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul. Yayımlanmamış yüksek Lisans Tezi.
- Zerengök, D.(2016). Uluslararası Öğrencilerin; Serbest Zaman Etkinliklerine Aktif Katılımları Yoluyla Sosyal Uyumlarının Analizi: Celal Bayar Üniversitesi Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Manisa.